

SURRENDER

40 laulua, yksi elämä

G

BONO

SURRENDER

40 LAULUA, YKSI ELÄMÄ

BONO

SUOMENTANUT TERO VALKONEN

TAMMI

Englanninkielinen alkuteos:
Surrender: 40 Songs, One Story
Copyright © 2022 by Bono
All rights reserved.

This translation published by arrangement with Alfred A. Knopf, an imprint of The Knopf
Doubleday Group, a division of Penguin Random House, LLC.

Suomenkielinen laitos © 2022 Tero Valkonen ja Tammi
Suomen Kulttuurirahasto on tukenut teoksen suomennostyötä.
Katkelman Oscar Wilden runosta *Balladi Readingin vankilasta* suomentanut Yrjö Jylhä.
Säkeen William Shakespearen *Romeosta ja Juliasta* suomentanut Marja-Leena Mikkola.
Katkelman Rainer Maria Rilken *Soneteista Orfeukselle* suomentanut Liisa Enwald.

Piirroksat: Bono
Luova suunnittelu: Bono ja Gavin Friday
Päälyksen valokuva: © Anton Corbijn
Päälyksen suunnittelu: Bono, Gavin Friday ja Shaughn McGrath
Tekijän valokuva: © John Hewson

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-0998-2
Painettu EU:ssa

Alle

I hear the ancient footsteps like the motion of the sea
Sometimes I turn, there's someone there, at times it's only me.

– Bob Dylan: *Every Grain of Sand*

SISÄLLYS

I OSA

1	Lights of Home	3
2	Out of Control	11
3	Iris (Hold Me Close)	17
4	Cedarwood Road	31
5	Stories for Boys	43
6	Song for Someone	55
7	I Will Follow	69
8	11 O'Clock Tick Tock	83
9	Invisible	109
10	October	137
11	Two Hearts Beat as One	153
12	Sunday Bloody Sunday	167
13	Bad	185
14	Bullet the Blue Sky	197
15	Where the Streets Have No Name	207
16	With or Without You	217
17	Desire	231

II OSA

18	Who's Gonna Ride Your Wild Horses	243
19	Until the End of the World	255

SISÄLLYS

20	One	267
21	The Fly	281
22	Even Better Than the Real Thing	299
23	Mysterious Ways	307
24	Stuck in a Moment	319
25	Wake Up Dead Man	331
26	The Showman	347
27	Pride (In the Name of Love)	367

III OSA

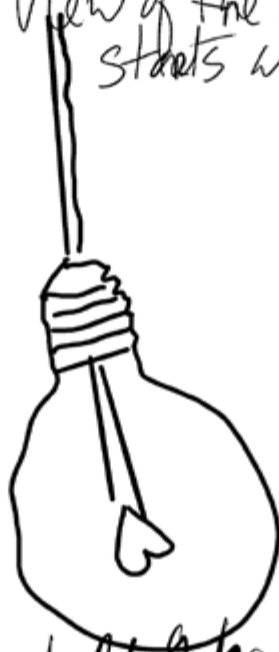
28	Beautiful Day	389
29	Crumbs from Your Table	405
30	Miracle Drug	419
31	Vertigo	445
32	Ordinary Love	459
33	City of Blinding Lights	479
34	Get Out of Your Own Way	491
35	Every Breaking Wave	509
36	I Still Haven't Found What I'm Looking For	527
37	Love Is Bigger Than Anything in Its Way	545
38	Moment of Surrender	559
39	Landlady	575
40	Breathe	579
	<i>Jälkisanat</i>	585

I O S A

En voi muuttaa maailmaa
mutta voin muuttaa maailmaa sisälläni.

– SFX-teatteri, Dublin, joulukuu 1982

a bicuspid view of the world
starts way before

I am told I have
an eccentric heart.....

Lights of Home

*I shouldn't be here 'cause I should be dead
I can see the lights in front of me
I believe my best days are ahead
I can see the lights in front of me.*

Sain syntymässä omituisen sydämen. Yhdessä kammiossa, missä useimmilla on kolme ovea, minulla on kaksi. Heiluriovet, jotka olivat lentää saranoiltaan jouluna 2016. Aortta on päävaltimomme, se kuljettaa keuhkoista happea saanutta verta ja sallii ihmisen elää. On kuitenkin ilmennyt, että aorttani on ajan mittaan rasittunut ja siihen on kehittynyt rakkula. Se puolestaan on vaarassa revetä, ja jos niin käy, pääsen tuonpuoleiseen ennen kuin ehdin soittaa hätäpuhelua. Ennen kuin ehdin hyvästellä tätä elämää.

Siksi olen täällä. New Yorkissa, Mount Sinain sairaalassa.

Katson itseäni yläpuolelta, kaarilamput heijastuvat ruostumattomasta teräksestä. Huomaan ajattelevani, että valo on kovempi kuin teräs jolla makaan. Ruumiini tuntuu olevan minusta irrallaan. Se on pehmeää lihaa ja kovaa luuta.

Tämä ei ole unta eikä näky, mutta tuntuu kuin taikuri sahausi minua kahtia. Omituinen sydämeni on jähmettynyt.

Yhtä sun toista pitää korjailla, kun kuuma veri kiertää ja sotkee paikkoja, niin kuin verellä on tapana aina kun se ei pidä ihmistä hengissä.

Verta ja ilmaa.

Verta ja suolenpätkiä.

Nyt tarvitaan verta ja aivoja, jos aion jatkaa elämää ja siitä laulamista. Minun vertani. Sen taikurin aivoja ja käsiä, joka seisoo vieressäni ja pystyy tekemään todella huonosta päivästä todella hyvän, jos laatii ja toteuttaa oikeanlaisen suunnitelman.

Teräshermoja ja teräsvälineitä.

Nyt se mies kapuaa rinnalleni, käyttää veistä kuin tiedemies ja teurastaja. Voimalla jota sydämeen pääsemiseksi tarvitaan. Taikuu-della jota lääketiede on.

Tiedän ettei päivä taatusti tunnu hyvältä, kun herään kahdeksantuntisen leikkauksen jälkeen, mutta tiedän myös että herääminen on parempi juttu kuin se toinen vaihtoehto.

Vaikken saa henkeä ja vaikka tuntuu että tukehdun. Vaikka haukon epätoivon vimmalli ilmaa enkä tunnu saavan sitä keuhkoihini yhtään.

Vaikka näen harhoja, koska silmien eteen kohoaa näkyjä ja koko homma alkaa olla ihan William Blakea.

On hirveän kylmä. On pakko päästä viereesi, lähelle lämpöäsi ja ihanuuttasi. Kyllä minulla talvivaatteet on. Minulla on sängyssäkin kunnon saappaat, mutta silti tuntuu että jäädyn hengiltä.

Näen unta.

Olen keskellä elokuvaa, jossa päähenkilö tekee kuolemaa. Hän on viime hetkillään ahdistunut ja epäilee elämänsä suurta rakkautta.

”Miksi lähdet? Älä jätä minua!”

”Tässähän minä olen”, hänen rakkaansa toteaa. ”En ole mennyt mihinkään.”

”Mitä? Etkö se olekaan sinä joka lähtee? Minäkö tässä lähtöä teen? Minkä takia? En minä halua sinua jättää. Ole kiltti, älä päästä minua menemään.”

Menestykseen liittyy ikäviä salaisuuksia, joita paraikaa havahdun tajuamaan. Ja joista paraikaa herään.

Menestys on kykyä muuttaa ongelmat toiminnaksi, pakkomielleisten taipumusten tekosyynkaltaisena oikeutuksena.

Menestys palkintona todella, todella ankarasta työnteosta, joka saattaa peittää jonkinlaista neuroosia.

Menestykseen pitäisi liittyä terveyttä koskeva varoitus – sekä itse työnarkomaaneille että heidän läheisilleen.

Menestystä saattaa siivittää epäreilu etu tai olosuhde. Jos ei suoranainen etuoikeus niin sitten lahja, kyky tai muu perityn vaurauden laji.

Mutta joidenkin ovien takaa löytyy myös ihan pirun kovaa työn-
tekoa.

Minä ajattelin aina, että oma lahjani oli taito löytää huipputason melodia sekä musiikissa että politiikassa, kaupankäynnissä ja yleisesti ajatusten maailmassa.

Siinä missä toiset kuulivat harmonian tai kontrapunktin, minulla oli taito löytää johtoidea, koukku, selvästi ilmaistu ajatus. Luultavasti siksi että minun piti myös laulaa tai kaupitella se.

Mutta ymmärrän nyt, että varsinainen etuni oli proosallisempi, perustavanlaatuisempi. Minulla oli geneettinen etu, lahja nimeltä... ilma.

Ihan tosi.

Ilma.

”Miehelläsi on muuten aikamoisen tehokkaat palkeet.”

Noin sanoi rintani auki saannut mies puhuessaan leikkauksen jälkeen Alille, siis vaimolleni ja lähiomaiselleni.

”Kaveri piti parsia erityisvahvalla langalla. Keuhkoissa varmaan 130 prosenttia tuon ikäisen miehen normaalitehosta.”

Lääkäri ei käytä sanaa ”friikki”, mutta Ali sanoo alkaneensa pitää minua Atlantiksen miehenä, sen amfibietsivästä kertovan 1970-luvun tieteissarjan mukaan.

David Adams, kirurgi ja taikuri jolle olen elämäni velkaa, puhuu Amerikan etelän korostuksella, ja yhdistän hänet blakelaisessa tilasani *Texasin moottorisahamurhaajan* hulluun konnaan. Kuulen miten hän kysyy Alilta tenoreista, joista monikaan ei juokse ympäri lavaa laulaessaan niitä korkeita nuottejaan.

”Eivätkö tenorit ota yleensä tukevan haara-asennon ennen kuin edes harkitsevat korkeaa c:tä?”

”Joo”, sanon suuta avaamatta ennen kuin lääkkeiden vaikutus lakkaa. ”Tenorin pitää muuttaa pää kajariksi ja kroppa palkeiksi, jotta lasit helähtää rikki.”

Minä puolestani olen juossut kolmekymmentä vuotta ympäri areenoita, säntäilyt stadioneilla laulamassa *Pride (In The Name of Lovea)*, vähän vuoden mukaan joko korkeaa a:ta tai h:ta.

Tyylikäs englantilainen lauluntekijä Robert Palmer tuli 1980-luvulla Adam Claytonin juttusille esittämään toiveen. ”Mitä jos pyydätte sitä teidän laulajaa vetämään pari pykälää alemmaa. Se on mukavampaa sekä hänelle että meille, joiden pitää kuunnella.”

Ilma on kestävyyttä.

Ilma on uskallusta kohdata suuret haasteet tai kovat vastustajat.

Ilma ei ole tahtoa valloittaa elämän Everestit, mutta se on kykyä kestää niille nouseminen.

Ilma on sitä, mitä kaikilla pohjoisrinteillä tarvitaan.

Ilma suo leikkikentän pikkupojalle luottamuksen, että häntä ei kiusata, tai jos kiusataan, kiusaajalta vedetään ilmat pihalle.

Ja nyt olen ensimmäistä kertaa ilman.

Sairaalassa vailla ilmaa.

Ilman henkeä.

Jumalalle annetut nimet.

Kaikki henkeä.

Jehovaaaa.

Allaaaah.

Joosuaaaa.

Ilman ilmaa... ilman aariaa.

Olen kauhuissani, sillä ensimmäistä kertaa koko elämässä käy niin, että tavoittelen uskoani mutten löydä sitä.

Ilman ilmaa.

Ilman rukousta.

Olen veden alla laulava tenori. Tunnen miten keuhkot täyttyvät. Hukun paraikaa.

Näen harhoja. Näen isäni sairaalasängyssä ja makaan itse vieressä, lattian patjalla. Beaumontin sairaala Dublinissa kesällä 2001. Hän hengittää syvään, mutta hengitys muuttuu koko ajan heikommaksi, kuten hänen otteensa elämästä. Hän puhuttelee minua nimeltä, sekoittaa minut veljeeni tai toisin päin.

”Paul. Norman. Paul.”

”Isä.”

Pomppaan pystyyn ja hälytän apua.

”Bob, onko kaikki hyvin?” sairaanhoitaja kuiskaa hänen korvaansa.

Olemme perkussiivisten, painokkaiden kuiskausten maailmassa, sibilanttien maailmassa, hänen tenorinsa on muuttunut pikku henkäyksiksi, ja jokaisen perässä tulee s-kirjaimia.

”On ssss sss.”

Parkinsonin tauti on vienyt soinnikkuuden.

”Haluan kotiin ssss pois täältä ssss.”

”Anteeksi, en kuullut.”

Sekä sairaanhoitaja että minä nojaudumme lähemmäs, korvani on aivan lähellä hänen suutaan.

Hiljaisuus.

Sitten lisää hiljaisuutta.

Sitten: ”PAINU HELVETTIIN!”

Isän lähtöön tästä maailmasta liittyy jotain täydellisen epätäydellistä. En usko että hän käski minua tai huippuvalpasta yöhoitajaa painumaan helvettiin. Ajattelen mieluummin että hän puhui paino-
lastille, jota selässään kantoi suuren osan elämästään.

Hän sanoi elämänsä viimeisinä päivinä, että hyväksyessään kaikki syöpänsä hän menetti uskonsa, mutta hän sanoi myös, että minun ei pitäisi koskaan menettää omaani. Että se oli minussa kaikkein mielenkiintoisinta.

Uskaltauduin lukemaan hänelle kuningas Daavidin psalmista, psalmista numero 32.

Daavid oli itsekin pulassa. Isä ei ollut saarnankuuntelutuulella ja katsoi vähän kummasti, luultavasti ei taivaita kohti.

*Niin kauan kuin minä vaikenin synnistäni, ruumiini riutui ja kuihtui.
Päivät päästään minä huusin tuskassani.
Öin ja päivin kätesi painoi minua raskaana.
Minun elämänvoimani haihtui niin kuin kosteus kesän helteessä.
Rukoilkoot kaikki palvelijasi sinua hädän hetkellä.
Vaikka suuret vedet tulvisivat, ne eivät heihin ulotu.
Sinä olet minulle turvapaikka, sinä varjelet minut vaarasta.
Riemuhuudot kajahtavat ympärilläni, kun sinä autat ja pelostat.*

Oliko se tarkoitettu hänelle vai minulle?

Isäukko myönsi ihailevansa ”aitoa ajatustenvaihtoani yläkerran äijän kanssa”, tai siltä se hänestä vaikutti.

”Kun minä puhun niin kukaan ei vastaa, mutta lopeta nyt hyvä mies. Minä yritän levätä.” No, täällä hän ei saanut yhteyttä, mutta ajattelen mieluusti, että siellä se sitten onnistui.

Missä on siellä? Kotona.

En tiedä tiedäkö mitä se tarkoittaa.

Hyvästelen hänet. Vedän syvään henkeä ja lähdän etsimään.

Kevät 2015.

Lisää kylmänvalkeaa loisteputkivaloa. Terästä ja lasia.

Kuvotusta.

Tällä kertaa tilanne ei ole hengenvaarallinen. Tuijotan peiliin pukuhuoneen viereisessä vessassa jääkiekkoareenan alla Vancouve-
rissa. On Innocence + Experience -kiertueen avausilta.

Nuorempana en koskaan ollut turhamainen. Suorastaan välttelin peilille poseeraamista. Mutta siellä sitä nyt seistään valkoisten kaakelien keskellä ja tuijotellaan omaa naamaa ihan sillä ajatuksella, että ehkä se näyttää paremmalta, jos sitä katsoo vielä kerran.

Seinien läpi kuuluu, miten yleisö laulaa Gary Numanin *Cars*-kappaletta: "Here in my car / I feel safest of all / I can lock all my doors / It's the only way to live / In cars."

Olen tulevaisuudessa josta haaveilin, kun kuulin Numanin syntikka-
biisin ensimmäistä kertaa joskus 1970-luvun lopulla. Enkä saata uskoa että olen 55-vuotiaana valinnut juuri sen aikakauden peroksidi-
blondien värin, ja vielä pullosta. Kanankoiven värin, kuten espanjalais-
kriitikko myöhemmin toteaa. Areenalta kantautuva meteli voimista-
taa jännityksen kouraisua. Kävelen takaisin pukuhuoneeseen, joka
sekin on kuin yhden aikakauden kuvajainen, ja valitan että se näyttää
samalta kuin viime rundilla. Minulle kerrotaan että se on ollut sa-
manlainen kaksikymmentä vuotta. Vihreää säkkikangasta, koriste-
valoja, ruskea nahkasohva. Miten voi olla, että 18 474:n läheisen
ystävän eteen marssiminen voi kaikkien näiden vuosien jälkeen
hermostuttaa näin? On maailmankiertueen ensimmäinen ilta, enkä
minä tietenkään ole yksin.

Larrya ympäröi suorastaan enkelimäinen aura, hän näyttää mie-
heltä joka on nähnyt tuonpuoleiseen. Ajattelen että ehkäpä hän
onkin, hän nimittäin hautasi eilen isänsä. Adam näyttää art house
-leffan päähenkilöltä. Järkähtämättömältä. Edge on kireä ja intensi-
vinen mutta onnistuu miten kuten kätkemään sen.

Ja kuten ennen jokaista keikkaa, me rukoilemme.

Toisinaan voi tuntua että olemme ventovieraita ja rukoilemme
siksi, että saavuttaisimme yhteispelin, josta voisi olla illan yleisölle

hyötyä. Hyötyä? Itse musiikille. Jonkin korkeamman päämäärän kannalta. Me muutamme jollain omituisen tutulla tavalla. Me aloitamme rukoukset tovereina ja päätämme ne ystävinä, jotka näkevät uusin silmin sekä itsensä että pian vastaan tulevan yleisön, joka muuttaa meidät jälleen.

On erikoista rukoilla sitä että voisi olla hyödyksi. Epäromanttista. Jopa vähän tylsää, mutta nimenomaan se ajatus on meille tärkeä, ja se myös selittää, miksi olemme yhä olemassa, bändinä siis. Miehinä jotka tapasivat toisensa jo poikasina. Miehinä jotka ovat rikkoneet rock'n'rollin ytimestä löytyvän lupauksen, toisin sanoen sen että voi saada koko maailman, mutta vastineeksi maailma saa sinut. Messias-kompleksista voi pitää kiinni, mutta sitten pitää myös kuolla ristillä 33-vuotiaana, tai muuten jengi saa pyytää rahat takaisin. Me emme ole siihen lähteneet. Vielä.

Olemme miehiä joihin kamppailu maailman kanssa on jättänyt arpia mutta joiden silmät ovat huomiota herättävän kirkkaat, kun muistaa miten raskasta ja epätodellista on soittaa 35 vuotta stadioneilla.

Seinän läpi kuuluu miten Patti Smith laulaa *People Have the Power*, mikä tarkoittaa että keikan alkuun on viisi minuuttia ja kymmenen sekuntia; viiden minuutin ja kymmenen sekunnin päästä selviää, vieläkö meiltä löytyy se, minkä takia yleisö tänne tuli, eikä se tarkoita pelkästään musiikkiamme tai ystävytyttämme. Tarjolla on rokkibändi yhdenlaisena kemiana, kemiallisena reaktiona yleisön ja meidän välillä. Juuri se tekee hyvästä bändistä loistavan.

Kun lähdemme pukuhuoneesta käytävälle, väkijoukon voimistuva jyly muuttaa hiirulaisen minussa leijonaksi. Marssin lavalle nyrkki pystyssä ja valmistaudun astumaan sisälle lauluun. Yritän tuonnempana selittää, mitä se tarkoittaa. Mutta tiedän neljänkymmenen vuoden kokemuksella, että jos pystyn pysymään laulujen sisällä, ne laulavat minut eikä ilta ole työtä vaan huvia.

Melkein kaksikymmentätuhatta henkeä hoilottaa *The Miracle (Of Joey Ramonen)* yhteislaulumelodiaa, ja kun Edge, Larry ja Adam kävelevät lavan etuosaan, minä astelen yksin heitä vastaan areenan toiselta laidalta. Kävelen yleisön ja metelin halki. Olen mielessäni seitsemäntoistavuotias, kävelen kotoani Dublinin pohjoislaidalta Cedarwood Roadia pitkin bänditreeneihin näiden miesten kanssa, monta vuotta sitten, silloin kun hekin olivat vasta poikia.

Lähden kotoa löytääkseni kotini. Ja laulan.

the made of Joey Ramone

Out of Control

*Monday morning
Eighteen years of dawning
I said how long
Said how long.*

Hypin ympäri Cedarwood Road 10:n olohuonetta, taustalla soi The Ramonesin *Leave Home* -albumin biisi *Glad to See You Go*.

*You gotta go go go go goodbye
Glad to see you go go go go goodbye*

On vuosi 1978, 18-vuotispäiväni.

Biisit ovat todella yksinkertaisia, mutta ne ilmaisevat monimutkaisuutta, joka on elämäni kannalta paljon puhuttelevampaa kuin Dostojevskin *Rikos ja rangaistus*. Jonka sain juuri luettua. Jonka lukeminen otti kolme ja puoli viikkoa. Ramonesin levy kestää 29 minuuttia 57 sekuntia. Biisit ovat niin yksinkertaisia, että jopa minä osaan soittaa ne kitaralla. Enkä minä osaa soittaa kitaraa.

Biisit ovat niin yksinkertaisia, että jopa minä saattaisin osata säveltää sellaisen. Se olisi henkilökohtainen vallankumous, jonka seuraukset saatettaisiin tuntea jopa yläkerrassa, isovelji Normanin tyhjässä huoneessa. Tai mikä vielä tärkeämpää, käytävän päässä keittiössä, siellä missä isä istuu.

Isä joka haluaa keskustella duuniin menosta. Duuniin!

Duuni on jotain, missä tehdään jotain pohjimmiltaan vastenmielistä kahdeksan tuntia päivässä viisi tai kuusi päivää viikossa, jotta saa sen verran rahaa että voi tehdä viikonloput sitä mitä haluaa tehdä koko ajan.

Tiedän että mieluusti välttäisin työntekoa. Tiedän että jos voisin tehdä sitä mitä rakastan, minun ei tarvitsisi tehdä päivääkään töitä. Mutta asiaan liittyy yksi mutta. Vaikka olen ylimielinen finninaama, tiedän että homma ei toimi, ellen ole ihan pirun hyvä jossain.

Enkä minä ole jossain pirun hyvä. En ole pirun hyvä missään.

No, olen ihan hyvä imitaattori. Kaverini Reggie Manuel on sitä mieltä, että nappasin hänen tyttöystävänsä Zandran pelkästään siksi, että Ian Paisley -imitaationi on sen verran hyvä. Olen aika hyvä kanavoimaan pohjoisen unionistien johtajan, pastori Ian Paisleyn sotaisaa vaahtoamista.

”PRIKSI EI NNETA”, hän möykkäsi.

Ian Paisley -imitaatio naurattaa Zandraa niin, että hän saattaa kiinnostua lähestymisyhteyksistäni, mutta tiedän että minulta hänet voi viedä Keith mikä-se-nyt-on, koska pelkkä hauskuus ei riitä. Pitää myös olla terävä, ja minä olen riittävän terävä ymmärtämään, etten ole terävä. Tarpeeksi terävä.

Siitä ei ole kauan, kun olin terävä koulussa, mutta viime aikoina en ole kyennyt keskittymään kuin tyttöihin ja musiikkiin. Olen sen verran terävä, että ymmärrän asioiden välisen yhteyden.

Olen ihan hyvä maalaamaan, mutten niin hyvä kuin paras kaverini Guggi. Osaan kirjoittaa ihan hyvää proosaa, mutten yhtä hyvää kuin lahjakas kaiken tietäjä Neil McCormick, joka kirjoittaa koulun lehteen. Olen leikitellyt ajatuksella ryhtyä toimittajaksi, olen haaveillut sota-alueille matkustavan ulkomaantoimittajan hommasta. Mutta jos haluaa toimittajaksi, täytyy pärjätä kokeissa, ja minulta kokeet menevät aika huonosti. Olen aika huonosti koulussa niihin osallistumassa.

Sitä paitsi on toinenkin sota-alue, joka liittyy minuun. Meidän kadullamme, meillä kotona, minulla päässä.

Miksi lähteä sotakirjeenvaihtajaksi Timbuktuun, kun sängyn alta löytyy niin paljon materiaalia? Pelot ja haamut tyynyn alla johtavat joskus siihen, etten halua nousta sängystä. En tiedä vielä, että rock'n'roll – ja erityisesti punk – vapauttaa minut.

Siihen päättyy miehitys. Minun sänkyyni miehitys siis.

Meidän olohuoneessamme, osoitteessa Cedarwood Road 10, on ruskea tekonahkasohva. Ja oranssinmusta matto joka ulottuu seiiniin asti ja hellii paljaita jalkoja talvella. Saimme juuri keskuslämmityksen, joten kylmä ei tule joka aamu perässä, kun menee omasta huoneesta vessaan.

Me olemme rikkaita.

Niin rikkaita että isä ajaa metallinpunaista Hillman Avengeria. Niin rikkaita että meillä on väritelkkari aiemmin kuin kavereilla. Väritelkkari on kova juttu. Kotona se muuttaa tosielämän paljon vähemmän todelliseksi, ja kun olen teini, elämän täytyy minun, isän ja Normanin mielestä aika usein vaikuttaa vähän vähemmän todelliselta.

Kun katsoo 1970-luvulla väritelkkarista *Match of the Day* -ohjelmaa, niin Old Traffordin, Anfieldin ja Highburyn jalkapallokenttien vihreä on paljon vihreämpää kuin yhdelläkään kentällä meillä päin. George Bestin ja Charlie Georgen punaiset paidat suorastaan loimuaivat. Malcolm Macdonaldia se ei paljon muuta. Miksi kannattaa rai-dallista Newcastle Unitedia, kun mustavalkoinen on mennyttä?

Koko kuninkaallisista pitäisi isän mielestä päästä eroon, mutta hän on silti yhtä mieltä äidin kanssa, että kuningatar näyttää väreis-sä loistavalta. Isä ja äiti saattavat joka vuosi kinata leikillään, pitääkö meidän irlantilaisten keskeyttää joululounas, jotta voimme katsoa miten hänen majesteettisuutensa pitää telkkarissa kolmelta joulu-puheen. Tuntuu että koko maailma on heikkona fanfaareihin ja pa-raateihin, kuninkaalliseen mahtailevaan pröystäilyyn. Mutta sota on mustavalkoista jopa väreissä. Osa meidän maastamme sotii maamme toista osaa vastaan. Naapurimme Iso-Britannia on käyttäytynyt kuin kiusaaja, ja nyt me olemme kasvattaneet omia kiusaajia. Veri on uutisissa karmiininpunaista. Kaduilla liehuu koko ajan enemmän lippuja, jotka korostavat Irlannin ja Englannin kipeää historiaa, mutta se ei estä meitä pitämästä taukoa, jotta voimme katsoa sere-moniala kuningattaren syntymäpäivänä. Kun kaikki näyttää väri-telkkarista niin hienolta.

Mutta vaikka Britannialla on punk, Englanti ei mitenkään voi olla dublinilaisteinin päässä yhtä eläväinen kuin Amerikka. ”Länkkärit” tarjoavat meille aivan omanlaisen kirjon – John Wayne, Robert Redford, Paul Newman – kuten muuten ”inkkaritkin”, vaikkeivät

saaneet vaikuttaa siihen miten heitä kuvattiin. Apassien, pawneiden ja mohikaanien kuvaukset vaikuttavat siihen, miltä punk ilmiönä näyttää. Ja siihen päälle tietysti kaupunkien lainvalvojat, muiden muassa Clint Eastwood Likaisena Harryna, Peter Falk Columbona ja Telly Savalas *Kojakissa*.

Kuvitelma ei silti ollut mitään amerikkalaisen todellisuuden rinnalla. Ei yhtään mitään verrattuna Apollo-ohjelmaan, hankkeista uskomattomimpaan.

Miten hulluja täytyy amerikkalaisten olla, kun kuvittelevat saavansa ihmisen kuuhun; se on vieläpä hulluutta, jossa meillä irlantilaisilla on mielestämme osamme. Eikö juuri meidän kuningasperheemme jäsen John Fitzgerald Kennedy esittänyt ajatuksen, että ihminen pitäisi viedä kuuhun? Niin isä ainakin väittää.

Kun elän teinivuosiani 1970-luvun Dublinissa, suhtaudun ihan vakavasti ajatukseen, että Cedarwood Roadin koristeellisten ikkunalautojen takainen mustavalkomaailma voitaisiin muuttaa yhtä värikkääksi kuin se, jota Murphy-televisiosta katsomme. Ja kun kerran haluan nähdä elämän uudella tavalla, haluan myös kuulla sen niin. Haluan siirtyä teinitoivottomuuden monotoniasta olohuoneen toisen taide-esineen runsaampaan, täyteläisempään maailmaan.

Tarkoitan siis stereoita.

Meillä on loistavat sterkat. Kyseessä ei ole pelkkä levysoitin, jolla voi täyttää talon isän oopperoiden soundeilla. Siinä on myös Sonyn kelanauhuri, joka pyörittää koko elämäni. The Ramones, The Clash ja Patti Smith muuttavat maailmankuvani, mutta kaikki alkoi jo The Whosta ja Bob Dylanista sekä siitä erityispakkomielleestä, jonka kehitin David Bowieta kohtaan – ja minä muuten ajattelin alkujaan, että hän oli duon toinen osapuoli. Luulin että *Hunky Dory* oli sen toisen kaverin eikä hänen neljännen albuminsa nimi.

10. TOUKOKUUTA 1978

Suuri päivä 170-senttiselle rocktähtikokelaalle, joka vannoo olevansa ainakin 173-senttinen. Se, että kyseessä on 18-vuotispäiväni, on ihan sivuseikka. Syntymäpäivien vietto ei meidän perheessä oikein suju. On tietysti mahtavaa saada isältä viiden punnan seteli, mutta ei tämä päivä siksi ole erityinen.

Tämä on se päivä jolloin opin Houdini-tyyppisen katoamistempun. Kyseessä on kaikkia intialaisia köysitemppuja parempi juttu, saan sillä mustavalkoelämäni katoamaan ja palaamaan sitten väreissä. Tänään on se päivä, jolloin sävellän ensimmäisen kunnollisen rock'n'roll-biisini ja U2:n ensimmäisen singlen. Saan kiittää siitä Joey Ramonen ihmettä. Ja hänen ihmeellisten veljiensä. Mutta ilman omia ihmeellisiä veljiäni Edgeä, Adamia ja Larrya kukaan ei olisi koskaan kuullut sitä.

*Monday morning
Eighteen years of dawning
I said how long.
Said how long
It was one dull morning
I woke the world with bawling
I was so sad
They were so glad.
I had the feeling it was out of control
I was of the opinion it was out of control.*

Annoin biisille nimeksi *Out of Control*,* koska olin tajunnut – ja tässä saattoi Fedor Dostojevskilla olla osansa – että meillä ihmisillä on vähän tai ei lainkaan valtaa elämämme kahdessa tärkeimmässä tapahtumassa. Syntymässä ja kuolemassa. Se tuntui juuri sen lajin haistattelulta koko maailmankaikkeudelle, jota loistava punkbiisi edellyttää.

* Laulu ilmestyi 26. syyskuuta 1979 *Three*-nimisellä EP:llä, jossa oli kaksi muutakin biisiä, *Stories for Boys* ja *Boy / Girl*. Järjestyksen valitsivat Dave Fanningin RTÉ-radio-ohjelman kuuntelijat, ja Dave oli ensimmäinen DJ, joka soitti ensimmäisen biisimme. Dave on siitä lähtien saanut soittaa kaikki sinkkumme ensimmäisenä.

IRIS

a book of How, who & a bit of WHAT
~~A ME~~ moir a WE moir
luminous times with some

luminous lives

confessions of

~~AN ARTIST, ACTIVIST~~

~~ARTIST~~ ACTUALIST

